

Соціальна робота

адаптація альтруїзм агресивність аліменти ба
байдужість батьківство бідність безробіття важ
скривовуваність волонтерство всесвітня дек
ларация гарантії геронтологія гідність громад
а групи ризику гуманність девіантна поведінк
ка дискримінація добробут дозвілля допомога
мансипація емпатія здоровий спосіб життя
інклюзія інтегра

Social work

ція клієнт кон
іденційність welfare discrimination rea
аргінальність empathy tolerance pare
трація молодь unemployment digni
бдарованість world declaration he
атронаж guarantees volunteerin
піка poverty risk groups hard
ціалізація deviant behavior
перантність humanity
хівець facilitation
силітація marg
спис confid
цінності
нник
ст

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ

ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ

ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ

СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.091:[364-43+37.043.2-056.2/.3-057.86

*Рекомендовано ухвалою вченої ради Факультету дошкільної,
спеціальної та соціальної освіти
(протокол № 6 від 09.12.2020 р.)*

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей; укладач Петровська К. В. – Бердянськ. 2020. 126 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти. Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів.

The collection consists of materials of Ukrainian scientific-practical Internet-conference «Social-educational dominants of specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education» which defining and explaining trends of increasing of effective specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education. The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, prospectors, lecturers, students.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

УДК 378.091:[364-43+37.043.2-056.2/.3-057.86

© Кафедра соціальної роботи
та інклюзивної освіти,
ФДССО, БДПУ, 2020

2. Богуш А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі: підручник; М-во освіти і науки України. Київ: Слово, 2008. 403 с. : іл., табл.

3. Грама Н. Г. Економічне виховання особистості дитини-дошкільника. Розвиток особистості дитини дошкільного віку в різних видах діяльності: монографія. Одеса: Вид. Бакаєв В. В., 2013. С. 16–19.

4. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / авт. кол. наук. кер. К. А. Крутій. Запоріжжя: ЛПС, 2016. 160 с.

5. Дитина: програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка [та ін.]; авт. кол.: Г. В. Беленька, Е. В. Белкіна, О. Л. Богінч [та ін.]. 3-є вид., доопрац. та доп. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с.

6. Діденко Л. М. Вчимося рахувати гроші. Київ: Країна Мрій, 2008. 64 с.

7. Довбня А. Ведмедикова крамниця: заняття з економіки для старших дошкільнят // Дошк. виховання. 2013. № 5. С. 34–35.

Катерина ПЕТРОВСЬКА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

Тетяна СЕЛЕЦЬКА,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
Бердянського державного педагогічного університету

УДК 364-787.7-053.3:[37.091.231:004.77

**БЛОГ (ІНТЕРНЕТ-ФОРУМ) ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ
ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ПЕДАГОГА СОЦІАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

У статті запропоновано шляхи розв'язання проблеми організації методичної роботи закладу дошкільної освіти, що знайшло своє відображення у її теоретико-методичному обґрунтуванні та розробці відповідних методичних рекомендацій. Охарактеризовано розроблену методичку по створенню та веденню власного сайту (блогу, Інтернет-форуму) для педагога соціального, з метою організації ефективної методичної роботи закладу.

The article proposes ways to solve the problem of organizing the methodical work of preschool education, which is reflected in its theoretical and methodological justification and the development of appropriate guidelines. The developed methodology for creating and maintaining your own website (blog,

Internet forum) for a social pedagogue, in order to organize effective methodological work of the institution, is described.

Освіта складає основу розвитку людства. Соціально-економічний прогрес залежить від здатності держави забезпечити освітою всіх членів суспільства, надати можливість кожній людині досягти успіху в сучасному світі.

Однією зі складових цього процесу є широке впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій в усіх ланках освітньої галузі та її діджиталізація. Це стосується не тільки освітнього процесу, а й управлінської (методичної) діяльності, забезпечення оперативності прийняття рішень, підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів, створення єдиного інформаційно-освітнього простору, електронних засобів навчального та загального призначення, забезпечення відповідного моніторингу стану освітньої галузі тощо. Це все те, без чого не можлива сучасна європейська освіта, розвиток професійних навичок та наукових досліджень.

Тому, одне з головних завдань освіти сьогодні – навчити користуватися інформаційними технологіями та навчатися, використовуючи ці технології. Від того, наскільки успішно буде вирішене це завдання, визначальною мірою залежить розвиток країни, її місце у світі.

Починаючи з 2001 року, в Україні було розроблено та затверджено Програму інформатизації закладів освіти, комп'ютеризації сільських шкіл на 2001-2003 роки, затверджену постановою КМУ від 06.05.2001 №436, Державну програму інформатизації та комп'ютеризації професійно-технічних навчальних закладів на 2004-2007 роки, затверджену постановою КМУ від 20.08.2003 №1300 [8]. Вони стали основою розвитку інформатизації освіти в Україні.

На виконання завдань, визначених Указом Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» від 20 жовтня 2005 року №1497/2005, постанови Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні» від 1 грудня 2005 року №3175-ГУ та з метою створення умов для розвитку освіти і науки, підвищення ефективності державного управління шляхом впровадження інформаційних та комунікаційних технологій, забезпечення реалізації прав на вільний доступ, одержання, передачу, виробництво і поширення інформації, здійснення підготовки необхідних спеціалістів і кваліфікованих користувачів Міністерством освіти і науки України було розроблено Державну програму «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 07.12.2005 №1153 [8].

Ця програма вперше забезпечує комплексне вирішення питання інформатизації та комп'ютеризації освітньої галузі, а саме:

- оснащення закладів та установ освіти сучасною комп'ютерною технікою, відповідним ліцензійним програмним забезпеченням навчального та загального призначення;
- підключення закладів та установ освіти до мережі Інтернет та доступ до світових інформаційних ресурсів;
- розбудову інфраструктури національної науково-освітньої телекомунікаційної мережі, створення освітнього Інтернет-порталу та електронних інформаційних ресурсів;
- створення єдиного інформаційно-освітнього простору;
- підготовку та перепідготовку науково-педагогічних працівників;
- впровадження дистанційного навчання;
- забезпечення функціонування української мови в інформаційному комп'ютерному середовищі тощо.

Важливою проблемою впровадження ІКТ є не просто наявність комп'ютерів у закладах освіти, а можливість доступу до мережі Інтернет. В цілому сьогодні по всій Україні 70% комп'ютерів закладів освіти мають вихід в Інтернет, але у сільській місцевості цей показник нижче. Вирішенню цього питання сприяє спеціально прийнята програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2005-2010 роки».

Однак більшість актуальних проблем інформатизації суспільства практично не вивчаються в системі освіти. Не готуються до цих умов і викладачі вузів. Система підготовки та підвищення кваліфікації професорсько-викладацьких кадрів в цьому плані не відповідають сучасним вимогам.

Цей тривожний факт повинен стати об'єктом уваги як співробітників вузів, так і політиків, державних діячів нашої країни, оскільки якість освіти – не тільки гуманітарна проблема, але й стратегічний фактор соціально-економічного розвитку країни, забезпечення її національної безпеки.

Науковим підґрунтям для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управління закладом освіти є праці сучасних науковців України. У працях Л. Даниленко, Г. Єльнікової, В. Маслова та ін. відображені питання систематизації управлінської діяльності. Проблеми впорядкування збору, обробки та збереження організаційно-управлінських даних ґрунтовно розглянуті такими вченими як В. Биков, В. Гуменюк, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, В. Луначко, В. Пікельна, В. Руденко та ін.

Використанню інформаційних технологій приділяли увагу О. Андріянова, З. Пожидаєва, Н. Сомилкіна, Л. Забродська, Л. Жиліна, Е. Палат, М. Бухаркіна, М. Мойсеєва, А. Петров та ін. Так, наприклад, Г. Єльнікова вважає, що «використання комп'ютерних технологій в управлінській діяльності дає можливість забезпечити своєчасне надання оперативної інформації працівнику, який приймає рішення, з урахуванням її характеру; своєчасне надання аналітичної інформації; надання оптимального обсягу інформації; надання рекомендацій за вибором рішень та скорочення тривалості процесу вироблення рішення» [6].

Аналізуючи праці вчених, можна зробити висновок, що інформатизація системи освіти має два напрями – впровадження інформаційних технологій безпосередньо в освітній процес та інформатизація системи управління освітою. Погоджуючись з напрацюваннями науковців, зазначимо, що в швидкоплинних умовах актуальним стає пришвидшення використання інформаційних потоків в закладі освіти. У наукових працях це питання висвітлюється фрагментарно, а питання комплексного застосування інформаційних потоків в закладі дошкільної освіти не висвітлено взагалі.

Вплив інформаційних технологій на процес організації методичної роботи закладу дошкільної освіти є значним, оскільки прямо пов'язаний з підвищенням ефективності роботи як кожного педагогічного працівника окремо, так і освітньої установи в цілому. Вони прямо впливають на конкурентоздатність на сьогоdnішньому освітньому ринку. Використання комп'ютерних мереж, Інтернету та інтернет-технологій, програмних продуктів наскрізної автоматизації управлінських процесів сьогодні не просто питання лідерства у сфері надання освітніх послуг, але і виживання в найближчому майбутньому.

Для швидкого і безпомилкового контролю операцій повноцінного аналізу існуючої ситуації, тобто для забезпечення високої ефективності педагогічного процесу та високої якості надання освітніх послуг, неминучим і незамінним стає впровадження автоматизованих інформаційних систем управління.

За визначенням М. Калініна, «управління – це послідовна зміна станів неперервний рух від мети до результатів» [6]. Поставивши мету, керівник має забезпечити її реалізацію одержанням необхідної інформації про стан суб'єкта управління. Тому збір, аналіз і передача інформації іншим суб'єктам керівної підсистеми важливі ланки управлінського циклу.

На основі аналізу інформації керівник приймає рішення, а відтак організовує його виконання й контролює та аналізує якість проведеної роботи. Динамічність й оперативність – головні складові управлінської діяльності, що в повній мірі забезпечують впровадження ІКТ. Саме тому метою нашого дослідження стало визначення особливостей впровадження інформаційно-комунікативних технологій в управлінську та методичну роботу КЗ «Дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) №17 «Червона шапочка» Кам'янської міської ради.

В результаті аналізу документів, спостереження та інтерв'ювання керівництва закладу та педагогічного колективу нами було зроблено узагальнюючі висновки. В закладі дошкільної освіти інформаційно-комунікативні технології використовуються у таких напрямках:

Використання ІКТ у внутрішньому контролі. Контроль як засіб зворотного зв'язку в управлінській діяльності дозволяє отримувати інформацію про стан освітнього процесу, його результативність. Тому система внутрішнього контролю розглядається як підсистема загальної цілісної

системи управління і як самостійна відносно цілісна система, що дозволяє виділити її власні підструктурні компоненти.

З метою оперативного проведення внутрішнього контролю в електронному режимі керівництвом закладу складається перспективний і поточний графіки, які дозволяють швидко прослідкувати діяльність його суб'єктів, визначити його вид і терміни, а також ознайомитися з результатами. Ця інформація зберігається в сервері й доступна всім вихователям, що забезпечує відкритість і демократичність внутрішнього контролю.

Використання ІКТ під час звітування закладу дошкільної освіти. Діяльність **закладу дошкільної освіти** постійно потребує різного роду звітування. Відтак, збереження статистичних даних, різного роду довідок і методичних матеріалів значно полегшує такий вид роботи й забезпечує його оперативність. Уся інформація по **закладу дошкільної освіти** зберігається на сервері, відповідно систематизується й узагальнюється за категоріями. Крім того завдяки комп'ютерним технологіям уся інформація про **заклад дошкільної освіти** подається у вигляді таблиць, діаграм, графіків, що забезпечує компактне донесення великого обсягу систематизованого матеріалу, наочно демонструє стан справ, дає змогу провести порівняння, що в сучасному інформаційному середовищі є життєво необхідним.

Використання ІКТ для отримання інформації. Досвід переконує, що без інформації про хід і проміжні результати, без постійного зворотного зв'язку процес керування неможливий. Відсутність необхідної інформації паралізує процес керування. Найбільш важливою є інформація отримана в системі внутрішнього моніторингу. Зміст моніторингу визначається адміністрацією залежно від мети і конкретних завдань. Тому адміністрації необхідно розібратися в отриманих фактах, провести їх сортування, відсіяти несуттєві, виділити головні, оцінити їх із погляду впливу на хід і результати освітнього процесу й тільки потім прийняти найбільш обґрунтовані й оптимальні рішення. Зберігання й систематизація потоків інформації забезпечуються тільки використанням комп'ютерів із відповідним програмним забезпеченням.

Розвиток моніторингової роботи педагогічних працівників займає вагоме місце в структурі діяльності **закладу дошкільної освіти**, адже володіння інформацією дає можливість адміністрації оперативно контролювати роботу колективу, своєчасно виявити недоліки й приймати відповідні управлінські рішення, бачити реальний рівень педагогічної майстерності, результати діяльності вихователя й сприяти його творчому росту.

Особливою рисою моніторингу є надання про відповідність фактичного результату очікуванням, прогнозуванням. У **закладі дошкільної освіти** створено мобільну систему моніторингу педагогічних працівників у вигляді таблиці «Ехел», у яких у відповідні графи вносяться дані про кожного працівника, а вони «будують» діаграму. Це дає змогу

відтворювати картину діяльності вихователя за підсумками року й прослідковувати його педагогічний ріст протягом атестаційного періоду. Подібний моніторинг позитивно впливає на роботу вихователів, створює ситуацію доброзичливої конкуренції, забезпечує демократизацію й відкритість в оцінюванні роботи. Його результати використовуються під час проведення атестації педагогічних працівників.

Використання ІКТ у методичній роботі. Входження України до європейського освітнього й культурного простору потребує значних змін у системі освіти, зокрема подальшого вдосконалення освітнього процесу через упровадження комп'ютерних технологій. Така форма діяльності закладу освіти стане можливою тільки після підготовки до роботи в новому інформаційному просторі через сучасні засоби телекомунікацій.

Упровадження ІКТ у методичну роботу досліджуваного **закладу дошкільної освіти** сприяє підвищенню науково-методичного рівня вихователів через організацію навчання з використанням комп'ютерів у підготовці й проведенні занять, для узагальнення й поширення передового педагогічного досвіду.

Упровадження ІКТ у освітній процес і, зокрема, у методичну роботу **закладу дошкільної освіти** нині стає необхідністю, адже інформаційне суспільство потребує інформаційної культури від кожного його члена.

Основними напрямками методичної роботи з використанням ІКТ є:

1. Створення методичної бази та обладнання кабінетів (підключення до Інтернету, наявність принтерів, сканерів).

2. Організація й проведення занять для вихователів із напрацювання навичок роботи із сучасними операційними системами й прикладом програми забезпечення («Microsoft Power Point», «Microsoft Office Excel»).

3. Підготовка матеріалів методичного характеру (схеми, рекомендації). Такі матеріали дають можливість вихователю самостійно вдосконалювати свій методичний і науковий рівень. Творчою групою розробляються методичні рекомендації щодо використання ІКТ у освітньому процесі, рекомендується відповідна література, сайт в мережі Інтернет, інструкції з використання навчальних програм.

4. **Поширення** передового педагогічного досвіду. Не менш важливим напрямом роботи є створення дошкільної медіа теки передового педагогічного досвіду як вихователів **закладу дошкільної освіти**, так і Інтернет-скарбнички передового педагогічного досвіду вихователів України і близького зарубіжжя. Це дає змогу вихователям оперативно ознайомлюватися з досвідом роботи з окремої проблеми, сприяє виявленню перспективного педагогічного досвіду, ініціює до створення авторського продукту. У **закладі дошкільної освіти** створена й постійно поповнюється медіа тека досвіду роботи вихователів, що дає змогу адміністрації оперативно прослідкувати творче зростання вихователя протягом року чи за атестаційний період.

5. Створення галереї – презентацій творчих вихователів **закладу дошкільної освіти**, що розкривають їх педагогічну майстерність і творчий потенціал.

Звичайно, великі можливості щодо ознайомлення з передовим педагогічним досвідом відкриває робота в мережі Інтернет, завдяки якій підготовка методичних матеріалів стає більш ґрунтовною.

Також ми здійснили аналіз блогів, створених педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти у мережі Інтернет за допомогою спеціально розробленою схемою. Результати свідчать, що переважна більшість з них створюють особисті інформаційні ресурси для представлення результатів своєї роботи. Утім, блог, як засіб мережної взаємодії, може використовуватись педагогом і так:

1) блог як інформаційно-освітнє предметне середо вище – компонент відкритого середовища освітньої установи;

2) блог як електронне портфоліо педагога – спосіб оцінювання професійної компетентності, а також інструмент рефлексії професійної діяльності;

3) блог як персональне навчальне середовище (персональне освітнє оточення), персональний освітній простір – засіб реалізації освітньої потреби (професійні спільноти, інструмент читання новин тощо).

Також для оцінювання блога ми використали методику Ю. Запорожцевої і Л. Фамілярської, які, з метою виявлення ставлення педагогів до використання потенціалу ІКТ у професійній діяльності, склали відповідну анкету [2, с. 117]. Усього в опитуванні взяло участь 116 представників педагогічного колективу закладу дошкільної освіти. На запитання «Які переваги використання веб-технологій в організації методичної роботи закладу дошкільної освіти?» відповіді було узагальнено і згруповано так:

– розміщення матеріалів і посилань на веб-ресурси у відкритому доступі, можливість проводити заняття з використанням ІКТ – 15%;

– участь в онлайн-дискусіях, підвищення власного професійного рівня і рівня свого навчального матеріалу – 37%;

– зворотний зв'язок, що забезпечує активний обмін досвідом з колегами своєї країни та інших країн – 39%;

– створення авторських і колективних публікацій, тобто колективна розробка нових інформаційних освітніх ресурсів – 9%.

Також, на думку більшості опитаних, висока інтерактивність навчання під час використання блогу – це можливість дистанційно спілкуватись, надавати підтримку один одному, навчатися і створювати навчальні матеріали в групі професіоналів із різних областей країни.

Результати анкетування свідчать, що важливим фактором використання сучасних веб-технологій є те, що цей процес не потребує спеціальних знань. Це є основою зростання популярності ІКТ серед усіх категорій користувачів мережі Інтернет, особливо серед педагогів.

Автори вказують, що під час розробки питань для оцінювання блогу виникла низка труднощів, обумовлених суб'єктивністю оцінки будь-якого продукту творчої діяльності. В оцінюванні блогу були й специфічні моменти, оскільки він є складною мультимедійною структурою, що включає різні цифрові об'єкти. У кожному окремому випадку уточнення вимагають такі поняття, як «авторство», «автентичність», оскільки іноді буває складно відрізнити, що є плодом діяльності самого власника блогу, а що транслюється автоматично з інших інтернет-джерел.

Оцінювання блогу стосовно його можливостей щодо розвитку професійної компетентності педагогів починається з його вмісту (контенту). У запропонованій анкеті автори, крім вмісту, пропонують оцінити й форму. Під формою автори мають на увазі не стільки художнє оформлення блогу, скільки відповідність принципам освітнього дизайну. В анкету введено поняття навчального середовища блогу. «Упорядкування» цього середовища передбачає розробку навчальних сценаріїв, які будуть реалізовані в блозі. На цьому етапі необхідно не тільки творче мислення, але і знання сучасних технологій, тому й вибрано назву «технологічність» для даної групи критеріїв. Як зазначають дослідники, критерії соціальності виникли тому, що перебуваючи у відкритому середовищі мережі Інтернет, автори блогу взаємодіють не тільки між собою «всередині блогу», але й з «навколишнім світом» – з іншими відвідувачами блогу.

Як уважає С. Сергєєва, «невідривно пов'язано з інтернет-спілкуванням і поняття мережного етикету» [6]. Крім загальноприйнятих норм етикету, в Інтернеті існують і свої, специфічні, дотримання яких в освітньому блозі є однією з важливих умов його легітимності як освітнього ресурсу. Запропонована анкета [6], як бачимо, не обмежується набором технічних правил з ведення блогу, а задає своєрідний «освітній стандарт» для використання нового веб-інструменту і створення інформаційно-навчального веб-середовища.

Отже, використання ІКТ виводить організацію методичної роботи досліджуваного **закладу дошкільної освіти** на новий, більш ефектний рівень, що відповідно позитивно впливає на освітній процес **закладу дошкільної освіти** і сприяє постійному творчому зростанню вихователів.

Таким чином, в результаті проведеної дослідної роботи, можна зробити певні висновки. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес **закладу дошкільної освіти** забезпечує поступовий перехід освіти на якісно новий рівень. Інформаційні технології позитивно впливають на всі компоненти системи навчання: його мету, зміст, методи, засоби й організаційні форми, що дозволяє вирішувати складні й актуальні завдання щодо забезпечення інтелектуального, творчого потенціалу, аналітичного мислення й самостійності педагогічних працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блог // Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%C1%EB%EE%E3>.
2. Блог. Википедия – свободная энциклопедия. URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Блог>
3. Бойко Л. Б. Елементи інноваційних форм роботи та технології URL: <http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog5/title-299>
4. *Вінницька Н. М., Стельмащук С. А.* Можливості використання освітніх блогів. Технологія веб 2.0. // Інформатика в школі. № 7 (43). 2012. 80 с.
5. Осадчий В. В. Передумови та технології створення освітніх Інтернет-ресурсів / Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2009. № 22–23. С. 162–170.
6. Пересечанський В. І. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності керівника закладу освіти URL: http://tme.uho.edu.ua/docs/Dod/2_2010/peresechans.pdf.
7. Рождественская Л. Как оценить образовательный блог? // Образовательная галактика Интел. URL: <https://edugalaxy.intel.ru/index.php?automodule=blog&blogid=8&showentry=13>
8. Романич Н. В. Особливості впровадження Інтернет-технологій URL: <http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog5/title-291>